

הפטרת קדושים או הפטרת מחר חודש?

הורים אשר בנם יגיע למצוות ויעלה לתורה בשבת פר' קדושים, כט בניסן, תשפ"ב, דהיינו, ערב א' דראש חודש אייר הבעל"ט, שואלים אם בר המצוה יקרא הפטרת קדושים (עמוס, ט 15-7) או הפטרת מחר חודש (שמואל א' כ 42-18)

תשובה (בהסתמך על או"ח, סימן תכה, סעיפים א'-ב')

לא דבר ריק הוא שבכל שנה ושנה קוראים פר' קדושים (או פרשיות מחוברות אחרי-מות קדושים) בארץ ישראל בשבת הסמוכה ליום העצמאות, בין לפניו ובין אחריו. פסוקי הסיום בהפטרה הם הבטחת הקב"ה שאתחלתא דגאולה בהקמת מדינת ישראל, תוביל לגאולה שלמה: "בַּיּוֹם הַהוּא אֶקְיָם אֶת־סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרִצֵיהֶן וְהִרְסֵיתִיו אֲלֵימָּהּ וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם: ... וְשַׁבְתִּי אֶת־שָׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנִי עֲרִים נְשֻׁמוֹת וַיִּשְׁבּוּ וַיִּטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יַיִן וְעָשׂוּ גִזְוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָהֶם: וַיִּטְעֲתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:

בדרך כלל דוחה הפטרת שבת ראש חודש או הפטרת מחר חודש את ההפטרה של פרשת השבוע, אך כאשר שבת פר' ראה בתאריך א' דר"ח אלול קוראים ספרדים ועדות מזרח 'עניה סוערה', השלישית משבע הפטרות נחמה, "ונוהגים לומר אח"כ פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרת 'ויאמר לו יהונתן' לזכר שמחר ג"כ ראש חודש" [או"ח, תכה, סעיף ב.], הווה אומר: נבואת הנחמה יש לה עדיפות על הזכרת ראש חודש. הרמ"א חולק "ויש אומרים 'השמים כסאי' (על סמך הטור, ומרדכי פרק בני העיר) "וכן נוהגים במדינות אלה (אשכנז, שדוהים 'עניה סוערה' מפני 'השמים כסאי'), אבל ראש חודש מנחם-אב שחל להיות בשבת מפטירין 'שמעו דבר ה' (הפטרת פורענות)".

על סמך הלכה זו נראה לי שנבואת נחמה של עמוס הנקראת בשבוע שיום העצמאות חל בו, דוחה את הפטרת מחר חודש. אין חשש שיעלם מעיני הקהל שלמחרת השבת מקדשים את החודש, כי הש"ץ מברך 'ברכת החודש' אחרי קריאת ההפטרה, ועוד: אחרי קריאת הפטרת קדושים נעשה זכר להפטרת מחר חודש ע"י קריאת פסוק ראשון (ויאמר לו יהונתן מחר חודש...) ופסוק אחרון (...ובין זרעי ובין זרעך עד עולם) בדומה למנהג הספרדים בשבת פר' ראה כאשר חלה בתאריך ל' מנחם-אב (א' דר"ח אלול), כפי שיהיה גם השנה, תשפ"ב.

הרב ד"ר גיל נתיב
יו"ר שותף וועד ההלכה